

WOONZORGVISIE 2024 - 2028
GEMEENTE MOLENLANDEN

Woonzorgvisie 2024 - 2028

Gemeente Molenlanden

Colofon

WoonzorgVisie Molenlanden

Juli 2023

Opdrachtgever: gemeente Molenlanden

Opstellers: Michel van Rooijen, Suzy Kloosterman & Elske Visser

AT Osborne

Inhoudsopgave

1. Inleiding....4
2. Van woonvisie naar woonzorgvisie....5
3. Van woonzorganalyse naar woonzorgvisie....6
4. Wonen en zorg in Molenlanden....7
   4.1 Samenstelling en kenmerken van de bevolking....7
   4.2 Ouderen....10
   4.3 Mensen met een cognitieve beperking....12
   4.4 Mensen met niet-aangeboren hersenletsel (nah)....12
   4.5 Mensen met een functiebeperking....12
   4.6 Mensen met psychische problematiek....13
   4.7 Kwetsbare jongeren....13
5. Visie per thema....15
5. 1 Samenwerking....15
5.2 Flexibiliteit....16
5.3 Preventie....17
5.4 Dementievriendelijke kernen....18
5.5 Aanwezigheid voorzieningen....20
5.6 Respijtzorg & logeren....21
5.7 Passende betaalbare woningen....22
5.8 Langer thuis....23
5.9 Omzien naar elkaar....24
5.10 Woonvormen....25

Voor u ligt de woonzorgVisie Molenlanden. Deze visie behandelt verschillende aspecten van wonen, zorg en welzijn. We streven ernaar om een veilige en comfortabele woonomgeving te bieden voor al onze inwoners, ongeacht hun leeftijd of gezondheidstoestand. Hiervoor is het essentieel dat alle betrokken partijen flexibel en betrokken zijn en gericht op samenwerking. We zijn ervan overtuigd dat we met deze kernwaarden onze visie kunnen realiseren.

Het doel van deze woonzorgvisie is om de bevindingen van de woonzorganalyse te vertalen naar ambities en beleid. Op deze manier willen we ons zo goed mogelijk voorbereiden op de veranderingen in demografie, woonvoorkeuren en de zorgsector. Hoewel de visie specifiek gericht is op Molenlanden, kunnen we deze niet los zien van andere beleidsdocumenten, zoals het programma wonen, zorg en ondersteuning voor ouderen (WOZO), Toekomstagenda Gehandicaptenzorg, het VN-verdrag Handicap en de woonVisie Molenlanden. De visie biedt richtlijnen om de transitie in de zorg goed te laten verlopen, met een focus op het gebied van zorgpersoneel, financiën en maatschappij. Daarbij willen we technologie, sociale netwerken en integrale samenwerking benutten.

Molenlanden is een landelijke gemeente, wat bijdraagt aan de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Bovendien hebben we een hechte gemeenschap die om elkaar geeft en voor elkaar zorgt. Dit vormt een solide basis om de uitdagingen van de komende jaren samen aan te gaan.

De gemeente Molenlanden heeft deze woonzorgvisie opgesteld met het oog op diverse perspectieven. We hebben gesprekken gevoerd met verschillende partijen, waaronder zorgaanbieders, woning-corporaties en het zorgkantoor. Ook de adviesraden sociaal domein hebben hun advies uitgebracht. We bedanken hen allen voor hun inbreng en betrokkenheid. Door de bijdragen van deze partijen konden we hun behoeften, ideeën en ambities integreren in de visie. Dit heeft geresulteerd in een integrale en gezamenlijk gedragen woonzorgvisie.

Veel leesplezier!

1. Inleiding

2. Van woonvisie naar woonzorgvisie

De woonzorgvisie 2024 - 2028 focust zich op voorzieningen op het gebied van wonen, zorg en welzijn. Dit document geeft inzicht in:

- Heldere opgaven die voortvloeien uit vraag en aanbod.
- Relevante thema's voor gemeente Molenlanden.
- Per thema de behoefte en urgentie, de ambitie, welke actie daarvoor nodig is en de Visie.

In 2020 heeft de gemeente Molenlanden de woonvisie vastgesteld. De woonzorgvisie is het vervolg hierop, waarin wordt voortgebouwd op de eerdere woonvisie. Sommige uitdagingen die in de woonzorgvisie worden besproken, maken deel uit van de reguliere woningopgave die al in de woonvisie is beschreven. De belangrijkste aandachtspunten in de woonvisie met betrekking tot kwetsbare inwoners zijn:

- Volgens de woonvisie moeten er 1.460 extra woningen gerealiseerd worden om in de verwachte vraag (2020-2029) te voorzien. Een deel van deze woningen zal gerealiseerd worden voor kwetsbare doelgroepen.
- Kleinere/levensloopbestendige woningen en gezamenlijke woonvormen voor ouderen.
- Zorgwoningen voor mensen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking.
- Woningen voor mensen die uit beschermd wonen stromen.
- Woonwagens en standplaatsen voor woonwagenbewoners
- Voldoende aanbod creëren voor de vraag naar zwaardere (intramurale) vormen van wonen met zorg.
- Voldoende woonbegeleiding voor mensen met psychiatrische problematiek.

Woningbouwopgave per kern (2020 t/m 2029), geconfronteerd met bestaande plancapaciteit

Kern	Woningbouw-opgave	Plancapaciteit
Molenlanden	+1.460	1.814

3. Van woonzorganalyse naar woonzorgvisie

Het proces om te komen tot een woonzorgvisie bestaat uit drie fasen. In de eerste fase, de kwantitatieve opgave, is datagedreven onderzoek verricht. Deze gedetailleerde analyses hebben geleid tot specifieke opgaven voor elke doelgroep. Het resultaat van deze eerste stap is een uitgebreid document genaamd de 'woonzorganalyse'. In de woonzorgvisie worden de belangrijkste bevindingen per doelgroep beschreven.

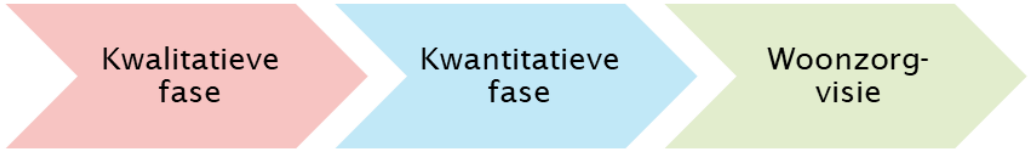

De tweede fase omvat gesprekken met verschillende partijen. Hierbij zijn de gegevens uit de eerste fase zowel kwantitatief als kwalitatief gevalideerd. Deze opgaven zijn naast de huidige beleidskaders en beleidsontwikkelingen gelegd en getoetst met het veld.

De derde fase bestaat uit het samenvoegen van de eerste en tweede fase. Dit wordt vertaald naar een concrete visie voor de gemeente Molenlanden. Op deze manier sluit de woonzorgvisie aan op de demografische ontwikkelingen en het huidige beleid.

In de woonzorganalyse worden vier sporen besproken op basis van beleidsthema's. Vanuit het vooronderzoek heeft de gemeente tien thema's met prioriteit vastgesteld. Deze tien thema's vormen samen met de kwalitatieve opgave de leidraad voor de toekomst van wonen en zorg.

4. Wonen en zorg in Molenlanden

De woonzorganalyse vormt de basis van de woonzorgVisie Molenlanden. In de woonzorganalyse zijn de ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg uitgebreid beschreven en weergegeven. De woonzorganalyse geeft onder andere inzicht in de huidige stand van zaken (omvang doelgroepen, vraag en aanbod), de toekomstige behoefte en het verschil tussen vraag en aanbod. Deze analyses vormen samen met de input van de verschillende stakeholders de basis voor het formuleren van de ambities in de woonzorgvisie. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten samengevat.

De woonzorganalyse maakt onderscheid tussen de volgende doelgroepen:

- Ouderen;
- Mensen met een cognitieve beperking;
- Mensen met niet-aangeboren hersenletsel;
- Mensen met een functiebeperking;
- Mensen met psychische problematiek;
- Kwetsbare jongeren.

De woonzorgvisie richt zich op voorzieningen op het gebied van wonen, zorg en welzijn die een ruimtelijk beslag leggen. Daarbij gaat het om woonvoorzieningen, variatie in woningen en (zorg) infrastructuur en alle mogelijke tussenvormen. Bovenstaande doelgroepen zijn vaak onderdeel van de reguliere woningvoorraad. Naast deze doelgroepen zijn er nog meer aandachtsgroepen, zoals dak- en thuislozen en arbeidsmigranten (‘een thuis voor iedereen’). De woonzorganalyse beperkt zich tot de bovengenoemde doelgroepen. De woonzorgvisie bevat een beschrijving van de visie op deze specifieke doelgroepen en voegt waar nodig toe op de overige kwetsbare doelgroepen.

4.1 Samenstelling en kenmerken van de bevolking

De gemeente Molenlanden bestaat uit twintig kernen. Aan het begin van 2023 telde de gemeente iets meer dan 45.000 inwoners, waarvan 40% woonachtig is in de kernen Nieuw-Lekkerland, Giessenburg en Groot-Ammers. De demografische druk is hoog in Molenlanden: er wonen relatief veel jongeren ten opzichte van de beroepsbevolking.

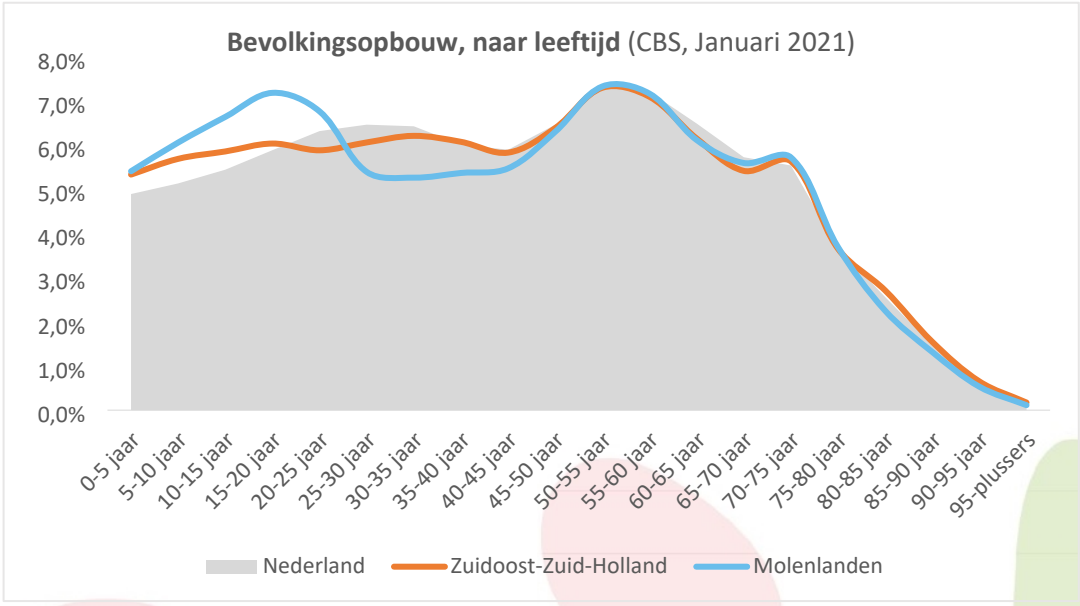

In de komende dertig jaar zal het aantal inwoners licht toenemen, maar de samenstelling van de bevolking zal sterk veranderen. Op dit moment is 19% van de bevolking 65 jaar of ouder, in 2040 is dit toegenomen tot 25%. We weten dat de totale bevolking toeneemt met ongeveer 4% (2022-2040), waarbij de beroepsbevolking krimpt en de oudere populatie

sterk toeneemt. De groep 80-plussers verdubbelt in diezelfde periode. Dit betekent enerzijds dat bestaande woningen aangepast moeten worden naar levensloopbestendige woningen, maar ook dat het wenselijk is dat er nieuwe geschikte woningen gerealiseerd worden. Uit de analyses blijkt dat ca. de helft van de woningen in Molenlanden waar 65-plussers wonen wel geschikt is (of geschikt te maken is) maar dat die niet in een juiste omgeving staan.

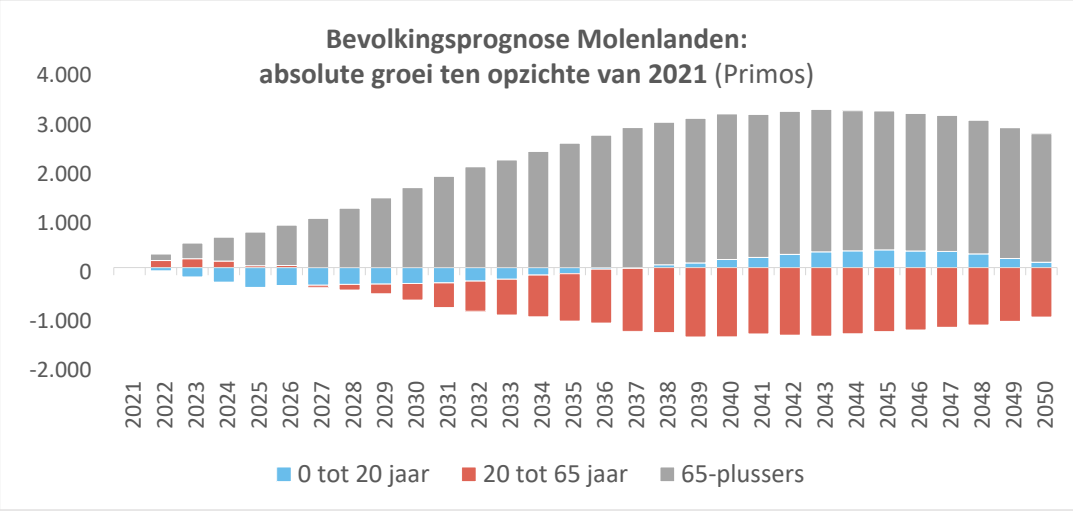

Deze demografische ontwikkelingen hebben invloed op zowel de vraag naar zorg (omvang doelgroep) als de beschikbaarheid van (informele) zorg. In de komende jaren zal de zorgkloof toenemen: de vraag naar zorg groeit terwijl de beschikbaarheid van zorg afneemt.

Molenlanden is een landelijke gemeente met voornamelijk niet-stedelijke kernen. Uit de woonzorganalyse komen enkele belangrijke kenmerken van de inwoners naar voren:

- Er wordt meer mantelzorg geleverd dan het landelijke gemiddelde.
- Volwassenen zijn over het algemeen gezond en maken relatief weinig zorgkosten. Binnen het zorgdomein van kwetsbare jongeren wordt wel veel zorg geleverd in Molenlanden.
- De sociaaleconomische status van de inwoners is bovengemiddeld.

In 2021 woonden 313 mensen in een instelling, wat neerkomt op 0,7%. Landelijk gezien is dit 1,3%. In Molenlanden wonen dus relatief weinig mensen in een instelling. De afwijking ten opzichte van het landelijke beeld zal verder worden besproken in de volgende paragrafen, per doelgroep.

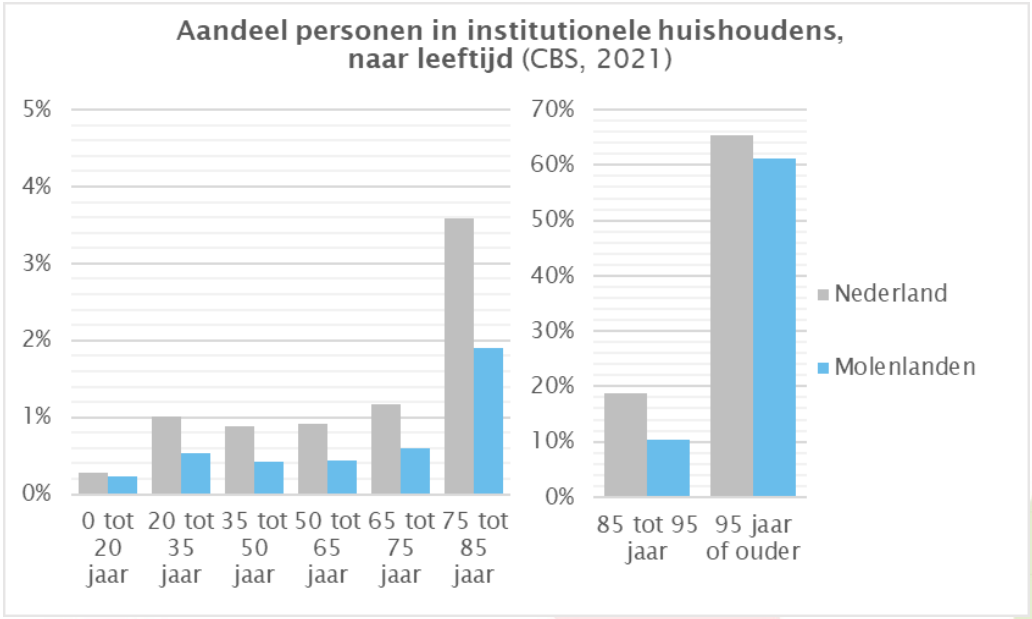

KERNEN IN MOLENLANDEN

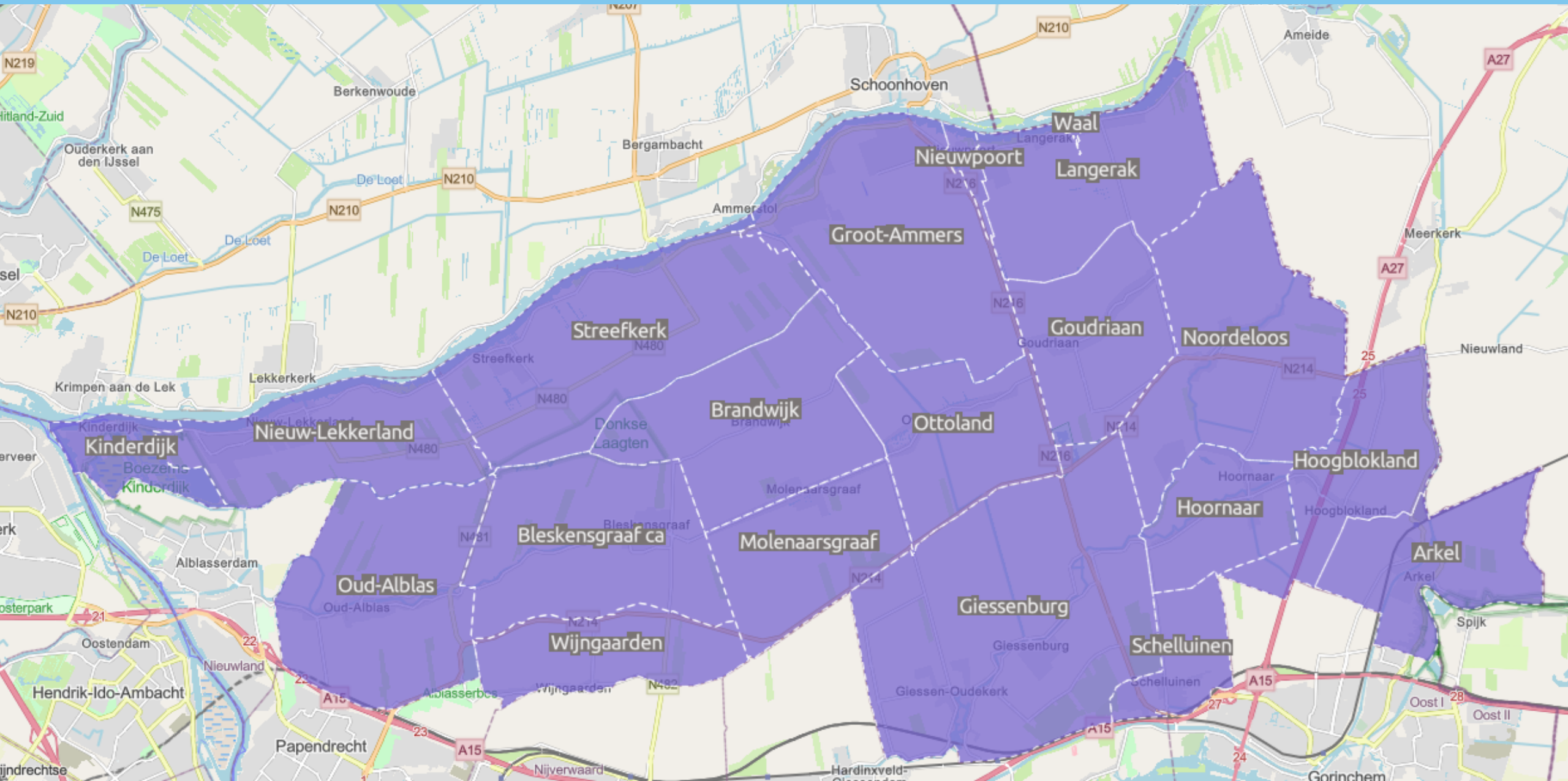

4.2 Ouderen

In de komende twintig jaar is sprake van dubbele vergrijzing: op dit moment is 19% van de inwoners 65 jaar of ouder, maar in 2040 zal dit percentage stijgen naar 25%. De groep 80-plussers zal in dezelfde periode verdubbelen. Deze vergrijzing zorgt voor een toenemende druk op de ouderenzorg.

In de Woonzorganalyse is gekeken naar de verschillende zorgdomeinen en in het bijzonder naar zorg met verblijf. Rivas, Present en Waardeburgh en De Lange Wei zijn samen verantwoordelijk voor de intramurale ouderenzorg vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz). Ouderen met somatische of psychogeriatrische problematiek komen onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor zorg vanuit de Wlz. In Molenlanden hebben minder ouderen een Wlz-indicatie dan verwacht op basis van regionale en landelijke gegevens. Daarentegen maken ouderen wel meer gebruik van zorg en ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Zorgverzekeringswet. Op dit moment verhuizen sommige ouderen naar naburige gemeenten zodra intramurale zorg vanuit de Wlz nodig is. De Wlz-zorg die in Molenlanden wordt geleverd, is meestal nog steeds intramuraal. Er wordt ten opzichte van het landelijke gemiddelde minder Wlz-zorg thuis[1] geleverd.

Het overgrote deel van de ouderen woont thuis. Aan het begin van 2023 woonde 97% van de 70-plussers zelfstandig in Molenlanden, terwijl dit landelijk gezien 95% is. In Molenlanden zijn relatief veel geschikte woningen voor ouderen, maar deze bevinden zich vaak in een ongeschikte woonomgeving, bijvoorbeeld door een gebrek aan nabijheid van voorzieningen. Door de trend van het langer thuis wonen en demografische ontwikkelingen zal de vraag naar geschikte woningen toenemen.

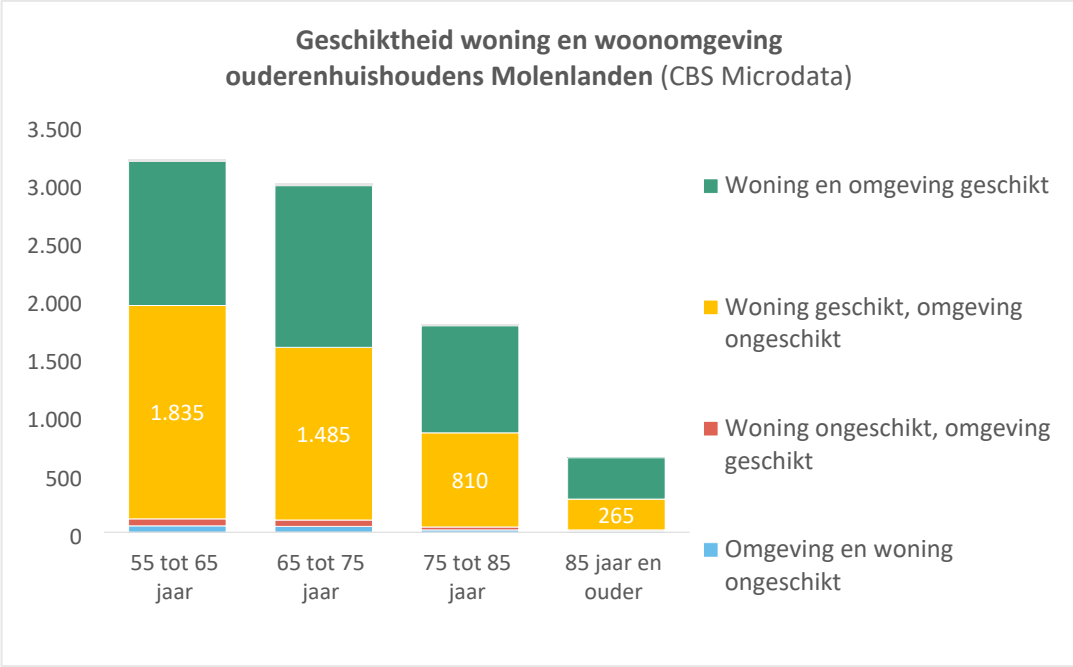

Op dit moment hebben 320 inwoners een Wlz indicatie op basis van een ouderenzorg zorgprofiel (VV). Op basis van de samenstelling van de bevolking en de landelijke indicatieprevalentie verwachten we echter 370 indicaties. Bij een gelijkblijvende indicatiestelling neemt het verwachte aantal indicaties toe van 370 in 2023 tot 615 in 2040. Op dit moment is ongeveer 59% van de ouderenzorg indicaties gebaseerd op psycho-geriatrische aandoeningen (waaronder dementie), 32% op somatische aan-doeningen en 8% op lichamelijke handicaps (waaronder niet-aangeboren hersenletsel).

[1] Wlz-zorg thuis op basis van een volledig pakket thuis (vpt), modulair pakket thuis (mpt) of persoonsgebonden budget (pgb, eventueel gecombineerd met een mpt).

Wlz ouderenzorg Molenlanden [2]	Huidig	Verwacht	Verwacht 2040
Wlz indicatie V&V	**320**	**370**	**615**
- Zin intramuraal	210	255	210
- Overige leveringsvormen (vpt, mpt, pgb) of geen Wlz-zorg	95	115	390

Op dit moment zijn er in de gemeente 210 beschikbare verpleeghuis-plaatsen voor de doelgroep ouderen (exclusief vpt aanbod). De overige 110 indicaties worden ingevuld middels een modulair pakket thuis (mpt), volledig pakket thuis (vpt), persoonsgebonden budget (pgb), of worden niet verzilverd. Er is bij deze zorg sprake van een zelfstandige woonsituatie (huur of koop).

Een deel van de zorg wordt bovenregionaal opgelost. Het verwachte aantal ouderenzorgindicaties ligt dan ook hoger dan het huidige aantal indicaties (370 vs. 320). De huidige capaciteit is passend bij het daadwerkelijke aantal indicaties. Het verwachte aantal verpleeghuisplaatsen is daarmee hoger (255 vs. 210). Het aantal indicaties zal de komende jaren toenemen als gevolg van de dubbele vergrijzing (2040: 615 indicaties). Binnen het programma WOZO (Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen) wordt uitgegaan van het bevriezen van de verpleeghuiscapaciteit. Dit betekent dat de groei van het aantal indicaties wordt opgevangen in vpt, mpt, en/of pgb.

In de volgende tabel is de verwachte ontwikkeling van het aantal Wlz ouderenzorgindicaties per kern weergegeven en afgezet tegen de huidige verpleeghuiscapaciteit. Dit is exclusief capaciteit op basis van een volledig pakket thuis of persoonsgebonden budget. Er is wel Wlz capaciteit aanwezig in de gemeente op basis van een volledig pakket Thuis of een persoonsgebonden budget. Een voorbeeld hiervan is Villa Anna.

[2] Verwacht en Verwacht 2040 op basis van huidige indicatieprevalentie en Primos Bevolkingsprognose.

Kern	Verwacht 2023	Verwacht 2040	Capaciteit
Arkel	37	61	14
Bleskensgraaf	34	52	77
Brandwijk	11	16	
Giessenburg	42	70	24
Goudriaan	5	11	
Groot-Ammers	37	68	37
Hoogblokland	10	19	
Hoornaar	20	36	20
Kinderdijk	4	10	
Langerak	7	19	
Molenaarsgraaf	8	17	
Nieuw-Lekkerland	64	98	22
Nieuwpoort	21	29	16
Noordeloos	12	20	
Ottoland	5	11	
Oud-Alblas	14	24	
Schelluinen	8	16	
Streefkerk	18	31	
Waal	1	1	
Wijngaarden	8	8	

4.3 Mensen met een cognitieve beperking

Een verstandelijke beperking kan toegang geven tot de Wet langdurige zorg (Wlz), als de persoon voldoet aan de toegangscriteria van de Wlz. Begin 2023 hadden ongeveer 270

personen in Molenlanden een Wlz-indicatie binnen de sector “Verstandelijke Gehandicapten” (VG). Er zijn in Molenlanden relatief weinig volwassenen met een VG indicatie, er zijn wel veel kinderen met een VG indicatie (0 tot 18 jaar).

Wat betreft de volwassen doelgroep wordt er in Molenlanden minder gebruik gemaakt van zorg dan mag worden verwacht op basis van de demografische en epidemiologische gegevens. Dit kan grotendeels worden verklaard door het beperkte aanbod en het type woonzorg dat beschikbaar is. In Molenlanden is er relatief veel kleinschalig aanbod waar zorg wordt geleverd via een persoonsgebonden budget (pgb). Er is een beperkt aanbod voor de doelgroep LVB(+)[3], voor deze doelgroep is specifiek woonaanbod nodig: dit woonaanbod is op dit moment bovenregionaal georganiseerd.

In Molenlanden zijn er verschillende intramurale woonlocaties voor mensen met een verstandelijke beperking, zoals Philadelphia, ASVZ en Syndion. Kortdurend verblijf (logeren), dagbesteding en individuele begeleiding wordt onder andere aangeboden door Zorgboeren Zuid-Holland.

Opgave: in de periode tot 2040 wordt een beperkte toename van het aantal indicaties verwacht. Daarnaast is op dit moment sprake van een tekort (verschil tussen indicaties verwacht en daadwerkelijk afgegeven). Deze ondervraag kan deels verklaard worden door de omvang én het type aanbod in de gemeente. Er is met name een beperkt aanbod voor de doelgroep LVB(+). Deze zorg wordt nu in andere regio’s opgelost (bovenregionale voorzieningen).

[3] LVB: Licht verstandelijke beperking. LVB+: Bij een deel van de LVB doelgroep is naast een licht verstandelijke beperking sprake één of meerdere vormen van (ernstig) probleemgedrag en psychische problematiek zoals agressie, gedrag met een hoog risico op delicten, verslaving, persoonlijkheidsproblematiek en gevoeligheid voor psychose.

4.4 Mensen met niet-aangeboren hersenletsel (nah)

In de gemeente Molenlanden wonen momenteel 290 mensen zelfstandig met niet-aangeboren hersenletsel (nah). Hoewel er geen specifiek woon-aanbod is voor deze doelgroep, is intramurale zorg wel mogelijk in enkele woonvoorzieningen van ouderenzorg- en gehandicaptenzorgaanbieders.

Opgave: aantal mensen met niet-aangeboren hersenletsel zal naar verwachting toenemen in de komende jaren. De vraag naar gespecialiseerde woonzorg voor deze doelgroep is beperkt en wordt bovenregionaal opgelost. De groep die een indicatie heeft voor ouderenzorg binnen de Wet langdurige zorg (Wlz) op basis van de grondslag lichamelijke beperking (vaak met niet-aangeboren hersenletsel in een verpleeghuis) is onderdeel van de doelgroep ouderen.

4.5 Mensen met een functiebeperking

Een lichamelijke beperking kan toegang geven tot de Wet langdurige zorg (Wlz), als de persoon voldoet aan de toegangscriteria van de Wlz. Op dit moment hebben 27 inwoners van de gemeente recht op Wlz-zorg op basis van een LG zorgprofiel (LG: lichamelijk gehandicapt). Een deel van de LG indicaties betreft personen met een niet-aangeboren hersenletsel (doelgroep nah). Er is geen specialistisch woonaanbod voor mensen met een lichamelijke beperking in Molenlanden.

Het is belangrijk om op te merken dat een beperkt deel van de mensen met een functiebeperking in aanmerking komt voor (intensieve) Wlz-zorg. Een deel van de doelgroep heeft hulp nodig bij algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL) zoals eten en drinken. Hulp en hulpmiddelen worden onder andere vergoed vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Zorgverzekeringswet (Zvw).

In Nederland verzorgt Fokus de assistentieverlening in ADL-clusters, bekend als Fokuswoningen. Deze woningen zijn niet beschikbaar in Molenlanden.

Opgave: door demografische ontwikkelingen neemt de omvang van de doelgroep mensen met een functiebeperking toe. Specialistische woonzorg wordt bovenregionaal georganiseerd om aan de behoeften te voldoen.

4.6 Mensen met psychische problematiek

Ongeveer 43% van de Nederlandse bevolking krijgt te maken met een periode van psychische kwetsbaarheid of een psychische aandoening. Uit cijfers blijkt dat de mentale gezondheid bovengemiddeld goed is in Molenlanden.

In Molenlanden zijn er 360 mensen met een ernstige psychiatrische aandoening (EPA), wat overeenkomt met 0,8% van de bevolking. Deze prevalentie is relatief laag in vergelijking met het landelijke gemiddelde van 1,5%. Ongeveer 12% van de EPA-patiënten heeft behoefte aan zorg met verblijf, dit valt deels samen met de vraag naar Beschermd Wonen.

Conform het rapport Dannenberg wordt de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen overgedragen van centrumgemeenten naar de individuele gemeenten. Momenteel is er geen capaciteit voor Beschermd Wonen in de gemeente. In de komende jaren zal er een opgave ontstaan met betrekking tot Beschermd Wonen, de invulling hiervan is echter nog afhankelijk van de decentralisatieafspraken in de regio.

Opgave: op basis van het objectief verdeelmodel ontstaat de behoefte aan 40 tot 50 plaatsen voor Beschermd Wonen in Molenlanden. Momenteel wordt deze vraag in andere gemeenten ingevuld (bovenregionale voorzieningen). Daarnaast is er ook een opgave met betrekking tot de uitstroom. Mensen die uit Beschermd Wonen stromen hebben vaak behoefte aan betaalbare sociale huurwoningen in de buurt van hun sociale netwerk.

4.7 Kwetsbare jongeren

Aan het begin van 2022 woonden er bijna 10 duizend kinderen tot 18 jaar in Molenlanden. Daarnaast zijn er nog 3.200 jongvolwassenen tussen 18 en 23 jaar oud. De (toekomstige) woon- en zorgvraag voor kwetsbare jongeren vormt een bijzondere opgave. Daarom wordt onderscheid gemaakt tussen vier doelgroepen:

- Jongeren met een cognitieve beperking.
- Jongeren met een functiebeperking.
- Jongeren met psychische problematiek.
- Overige kwetsbare jongeren.

De Jeugdwet is er voor kwetsbare kinderen tot 18 jaar. Een deel van deze jongeren heeft ook na die leeftijd behoefte aan begeleid of beschermd wonen, of een andere vorm van zorg of ondersteuning. De jongeren binnen deze doelgroep vallen voor een deel samen met de overige doelgroepen, bijvoorbeeld als het gaat om kinderen met een Wlz-indicatie.

Aan het begin van 2023 hadden 67 kinderen een Wlz-indicatie in Molenlanden, wat neerkomt op 0,5% van de kinderen. Dit percentage is aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde van 0,34%. Deze kinderen maken vaak gebruik van zorg op basis van een persoonsgebonden budget (pgb). Het is waarschijnlijk dat een deel van het aanbod in Molenlanden wordt gebruikt door kwetsbare jongeren uit andere gemeenten.

Daarnaast maken 1.320 jongeren gebruik van Jeugdzorg, dit is ongeveer 10,1% van de jongeren (landelijk gemiddelde is 10,4%). Van deze groep hadden 145 jongeren jeugdzorg met verblijf (1,1%). In Molenlanden is alleen specialistisch aanbod voor zorg met verblijf binnen de gehandicaptenzorg (zowel lichamelijke als verstandelijke beperking). Jongeren met psychische problemen zijn aangewezen op bovenregionale woonvoorzieningen.

Opgave: in de afgelopen tien jaar is het aantal jongeren afgenomen in Molenlanden. De krimp zet de komende jaren door, maar de groep 0 tot 10 jarigen zal in de komende twintig jaar wel toenemen. Gebaseerd op demografische ontwikkelingen in Molenlanden, is er geen extra behoefte op het gebied van wonen en zorg te verwachten. In de aanpak Huisvesting kwetsbare groepen is wel een behoefte gebleken in kamertraining voor jongeren. Hier wordt in hoofdstuk 6 verder op ingegaan.

5. Visie per thema

5. 1 Samenwerking

Behoefte & urgentie

- Vanuit de betrokken partijen is naar voren gekomen dat er behoefte is aan meer samenwerking tussen verschillende partijen, waaronder zorgaanbieders, woningcorporaties, het zorgkantoor, financiers, inkopers, huisartsen, de gemeente, sociale teams en de kerk.
- Het verbeteren van samenwerking over verschillende domeinen heen is belangrijk. Door het landelijke karakter van Molenlanden kunnen verschillende spelers profiteren van synergievoordelen. Door samen te organiseren is er meer mogelijk.
- Samenwerking tussen de verschillende domeinen maakt het mogelijk om innovatieve oplossingen te vinden voor complexe problemen. Het bundelen van denkkracht en expertise vanuit verschillende perspectieven stimuleert nieuwe manieren van denken.

Ambitie

- **Gezamenlijk committeren aan vraagstukken**: we streven ernaar om het belang van gezamenlijkheid te benadrukken en partijen te stimuleren om samen te werken aan gemeenschappelijke vraagstukken. We brengen verschillende partijen samen om gezamenlijk aan thema's, uitdagingen of doelen te werken, waarbij het gemeenschappelijk belang centraal staat.
- **Doelmatig samenwerken**: We willen dat samenwerking doelmatig en effectief plaatsvindt. Er zijn al veel mooie initiatieven in de gemeente. Bestaande initiatieven in de gemeente kunnen beter op elkaar aansluiten door samenwerking.
- **Bevorderen samenwerking formele en informele zorg**: we willen de samenwerking tussen formele en informele zorg bevorderen door betere kennisdeling en afstemming tussen beiden.

Actielijnen

- **Gezamenlijk committeren aan vraagstukken**: Het stimuleren van gezamenlijkheid kan worden bereikt door het organiseren van bijeenkomsten waarin partijen samenkomen. Maar ook door het formuleren van gedeelde ambities en doelen.
- **Meer (domeinoverstijgende) en doelmatige samenwerking**: het faciliteren van samenwerking is belangrijk, bijvoorbeeld door actief partijen met elkaar te verbinden. Voor doelmatige samenwerking is het belangrijk dat bij elke bijeenkomst een duidelijk thema, uitdaging en doel helder wordt vastgesteld, zodat alle betrokkenen op dezelfde lijn zitten, van elkaar leren en elkaar aanvullen en versterken.
- **Bevorderen samenwerking formele en informele zorg**: goede communicatie draagt bij aan consistente zorg. Ook erkenning van de bijdrage van informele zorgverleners is belangrijk. Zowel informele als formele zorgverleners hebben behoefte aan opleiding en ondersteuning. De mantelzorgvoorlichtingen en cursussen die worden gegeven zijn hier een voorbeeld van. Maar ook het project dementievriendelijke gemeente.

Visie

- De gemeente Molenlanden neemt de regie in het verbinden van de partijen en het faciliteren van de samenwerking. Om ontmoeting tussen verschillende woon- en zorgpartners te stimuleren, zal de gemeente in de toekomstige periode verschillende bijeenkomsten organiseren. Deze bijeenkomsten worden "ronde tafels" genoemd en zullen zich richten op specifieke onderwerpen. Het doel van

deze bijeenkomsten is om ervoor te zorgen dat de verschillende partijen elkaar kunnen vinden en hun samenwerking kunnen versterken.
- De gemeente houdt contact met omliggende gemeenten om op regionaal niveau samen te werken en van elkaar te kunnen leren. We voeren gesprekken met deze gemeenten om de zorgvoorzieningen regionaal op elkaar af te stemmen.
- Inwoners worden ook betrokken om mee te denken over wonen en zorg.

5.2 Flexibiliteit

Behoefte & urgentie

- Flexibiliteit verwijst naar het vermogen van partijen en individuen om zich aan te passen aan veranderingen. Dit betekent dat ze openstaan voor nieuwe ideeën, bereid zijn om hun aanpak aan te passen en buiten vaste structuren kunnen denken.
- Flexibiliteit is belangrijk om innovatieve ontwikkelingen te bevorderen en creatieve oplossingen te vinden voor de huidige en toekomstige uitdagingen in de woon- en zorgsector. Vaste structuren en regelgeving kunnen de vooruitgang van nieuwe projecten en initiatieven belemmeren. Daarom is er behoefte aan flexibiliteit, zodat er ruimte is voor creativiteit en innovatie.
- Verschillende stakeholders ervaren beperkingen door bestaande structuren. Dit leidt onder andere tot huisvestingsproblemen en vertraging in projecten. Naast het stimuleren van innovatie is er ook een dringende noodzaak voor flexibiliteit in de woon- en zorgsector. Om te kunnen voldoen aan de groeiende zorgvraag en de vraag naar woningen voor kwetsbare inwoners, zijn efficiënte en flexibele oplossingen vereist.

Ambitie

- **Werken vanuit een oplossingsgerichte houding**: we denken samen na over oplossingen en mogelijkheden, zodat er op korte termijn meer innovatieve oplossingen worden ontwikkeld. Indien mogelijk denken we buiten de bestaande structuren en afspraken.
- **Flexibele omgeving creëren**: we willen een omgeving creëren waarin uitdagingen op het gebied van wonen en zorg effectief kunnen worden aangepakt. Daarbij bieden we ruimte voor maatwerkoplossingen. Onze focus ligt op het ontwikkelen van innovatieve, duurzame en betaalbare woonoplossingen voor verschillende doelgroepen.

Actielijnen

- **Werken vanuit een oplossingsgerichte houding**: één aspect hiervan is om te focussen op de oplossing in plaats van het probleem. Dit betekent dat we mogelijkheden en kansen zoeken in plaats van obstakels en belemmeringen. Een ander aspect is creativiteit. Dit houdt in dat we buiten de gebaande paden durven te denken en andere manieren vinden die kunnen leiden tot een oplossing. Bijvoorbeeld: in de toekomst zal de vraag naar informele zorg toenemen. Daarom onderzoeken we de mogelijkheden om binnen de geldende wetgeving flexibeler om te gaan met vraagstukken met betrekking tot mantelzorgwoningen. Het inmiddels vastgestelde mantelzorgwoningenbeleid, waarin ook prémantelzorgwoningen worden toegestaan, is hier een voorbeeld van.
- **Flexibele omgeving creëren**: het begrijpen van de perspectieven van anderen is hierbij cruciaal. Door te luisteren en te begrijpen, kunnen we oplossingen vinden die aansluiten bij hun behoeften. Met flexibiliteit vanuit alle betrokken partijen kunnen we grote stappen voorwaarts zetten.

Visie

- De gemeente werkt samen met woningcorporaties aan het verkennen van innovatieve oplossingen voor woonvormen, met als doel het bevorderen van de betaalbaarheid van woningen. We zijn bereid om proactief het gesprek aan te gaan en gezamenlijk te zoeken naar mogelijkheden.
- De gemeente wil actief bijdragen aan het bevorderen van een cultuur waarin er ruimte is voor creativiteit en innovatie. We zetten ons in om binnen haalbare grenzen deel te nemen aan experimenten en ons flexibel op te stellen. Dit betekent dat we ons inzetten om zowel binnen als buiten bestaande structuren te denken en te handelen waar mogelijk, om zo nieuwe oplossingen en ideeën te stimuleren.

5.3 Preventie

Behoefte & urgentie

- Preventie richt zich op het voorkomen van ziekte en het behouden van gezondheid op de lange termijn. Er wordt in Molenlanden al veel gedaan op het gebied van preventie, door de dubbele vergrijzing en toename van de ziektelast neemt de urgentie toe. Door preventieve maatregelen te nemen, kunnen gezondheidsproblemen worden voorkomen of kan de zorgvraag worden uitgesteld. Naast het verlichten van de druk op de zorg en het verbeteren van de kwaliteit van leven, heeft preventie ook een positieve invloed op het verminderen van de kosten in de gezondheidszorg.
- Preventieve maatregelen kunnen op diverse manieren worden toegepast en gericht zijn op verschillende doelgroepen. Deze maatregelen variëren van het maken van gezonde levensstijlkeuzes tot vroegtijdige opsporing van ziektebeelden. Met behulp van sensortechnologie kan bijvoorbeeld beter inzicht verkregen worden in de gezondheid van patiënten en kunnen gepersonaliseerde preventieve zorgplannen ontwikkeld worden.

Ambitie

- **Oudere bewoners voorbereiden op het ouder worden**: het streven is om ouderen voor te bereiden op het ouder worden, zodat zij bewust zijn van wat hen te wachten staat. De signalerende huisbezoeken die nu worden verricht, is hier een voorbeeld van. Dit maakt het mogelijk om tijdig de benodigde aanpassingen aan het huis te doen, zoals het creëren van een levensloopbestendige woning. Tevens kan er tijdig worden gewerkt aan het opbouwen van een sociaal netwerk, indien dit nog afwezig of beperkt is. Door een goede voorbereiding en bewustwording van het ouder worden, kunnen oudere bewoners langer de regie over hun eigen leven behouden.
- **Gezondheidsbevordering voor bewoners met een handicap**: de ambitie is om ondersteuning te bieden aan mensen met een handicap, zodat zij, indien nodig, geholpen kunnen worden bij het maken van gezonde keuzes op het gebied van voeding, lichaams-beweging en sociale activiteiten. Een verbeterde gezondheid, een sterk sociaal netwerk en voldoende ondersteuning kunnen ervoor zorgen dat zij langer zelfstandig kunnen blijven wonen of ambulant in plaats van intramuraal kunnen wonen. Deze ambitie sluit aan bij de inclusieagenda van de gemeente (Gelijke kansen voor iedereen).

Actielijnen

- **Inwoners voorbereiden op het ouder worden**: door middel van bewustwordingscampagnes of andere vormen van informatie-overdracht wordt gestreefd naar een adequate voorbereiding van ouderen op hun toekomst. Verschillende stakeholders, zoals de wijk-verpleegkundigen, de gemeente,

huisartsen en zorgverzekeraars, kunnen samenwerken om bewustwording te bevorderen. Zorg-verzekeraars hebben ook een rol in preventieve maatregelen en kunnen fungeren als financiële ondersteuners. Er wordt al ingezet op deze actielijn door onder andere huisbezoeken, trainingen en voorlichtingen. Concrete voorbeelden zijn het Alzheimer trefpunt en ouderencomités. Uit onderzoek van Actiz blijkt dat Nederlanders onvoldoende voorbereid zijn op hun oude dag. Het is noodzakelijk om inwoners tijdig bewust te maken van de uitdagingen die gepaard gaan met het ouder worden. Meer dan 80 procent van de Nederlanders heeft nog geen concrete stappen genomen om zich voor te bereiden op hun oude dag en de zorg die ze op latere leeftijd nodig zullen hebben. In Molenlanden is het tijdig vinden van een passende woning in een geschikte woonomgeving een voorbeeld van een concreet knelpunt.

- **Gezondheidsbevordering voor bewoners met een handicap**: het bevorderen van gezondheid kan worden bereikt door passende training en ondersteuning te bieden aan bewoners met een handicap. We zijn hier al actief mee bezig met behulp van bijvoorbeeld “Welzijn op Recept” en “GIGA Molenlanden”. Daarnaast kan bijvoorbeeld woon- of kamertraining waardevol zijn voor iemand met een licht verstandelijke handicap. Kamertraining bieden we bijvoorbeeld aan vanuit de agenda Huisvesting Kwetsbare Groepen. Daarnaast is het belangrijk om zelfstandigheid en eigen regie te vergroten door het creëren van een veilige en ondersteunende woonomgeving. Technologie, een sterk sociaal netwerk en woningaanpassingen dragen bij aan langer thuis wonen en een betere gezondheid. Voorop staat uiteraard dat mensen in eerste instantie een eigen verantwoordelijkheid hierin hebben.

Visie

- De gemeente zet zich actief in om bewustwording onder ouderen te stimuleren. Dit wordt bereikt door overleg met andere relevante partijen om te bespreken welke bijdrage zij kunnen leveren. Daarnaast onderzoekt de gemeente wat zij hier zelf in kunnen ondernemen.
- We streven ernaar preventieve maatregelen binnen de gemeente te versterken. Documenten zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) helpen ons hierbij. Hiermee willen we bijdragen aan de gezondheid van onze inwoners en het bevorderen van langer thuis wonen. De gemeente, zorgorganisaties en woningcorporaties maken afspraken over de implementatie van evidence-based interventies voor verschillende doelgroepen.

5.4 Dementievriendelijke kernen

Behoefte & urgentie

- Het aantal ouderen met een zorgvraag neemt sterk toe, terwijl het aantal verpleeghuisplaatsen min of meer gelijk blijft. Dit betekent dat er veel zorg extramuraal, thuis, moet worden verleend. Dit sluit aan bij het programma WOZO (Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen) en is overeenkomstig met het perspectief van het zorgkantoor. Een groot deel van de intensieve zorgvraag zal vooral in de vorm van een modulair of volledig pakket thuis (mpt/vpt) beantwoord moeten worden, bijvoorbeeld in samenwerking met woningcorporaties. Verpleeghuizen zijn er alleen nog voor mensen die ondanks alle beschikbare ondersteuning, zoals technologische hulpmiddelen, mantelzorg en wijkzorg niet langer thuis kunnen wonen. Ouderen komen alleen in aanmerking voor een plek in het verpleeghuis als de zorgvraag complex genoeg is of als effectieve zorg thuis niet mogelijk is. Daarnaast speelt de leefomgeving van een persoon ook een rol bij de overweging om iemand in een verpleeghuis op te nemen. Deze overgang zorgt ervoor dat er veel meer kwetsbare ouderen thuis blijven wonen, een groot deel van hen heeft dementie. Op dit moment heeft meer dan 8% van de 65-plussers dementie, bij 80-plussers stijgt dit percentage naar

25%. Boven de 90 jaar heeft zelfs meer dan 40% van de mensen dementie. Om ervoor te zorgen dat de leefomgeving ook voor hen veilig is, is het nodig om tijdig aanpassingen te doen in onze dorpen.

Ambitie

- **Dementievriendelijke kernen ontwikkelen**: in de komende jaren zal een aanzienlijk deel van de ouderenzorg bij de inwoners thuis in de kernen moeten worden geboden. Verwacht wordt dat er een groot aantal ouderen met dementie thuis zal blijven wonen, terwijl zij voorheen werden opgenomen in het verpleeghuis. Onze ambitie is om onze kernen dementievriendelijk maken, zodat ouderen veilig thuis kunnen blijven wonen, dan wel woningen dementievriendelijk gemaakt kunnen worden.

Actielijnen

- **Dementievriendelijke kernen ontwikkelen**: het is van belang om mensen met dementie te voorzien van nabije ondersteuning en zorg. Hierdoor kunnen zij zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Dit kan worden gerealiseerd door het aanbieden van bijvoorbeeld dagopvang, respijtzorg en thuiszorg, en een laagdrempelige toegang tot het sociaal loket. Een mooi voorbeeld is het onlangs geopende Odensehuis in Oud Alblas, een toegankelijke plek waar mensen met (beginnende) dementie, hun mantelzorgers en naasten terecht kunnen voor inloop, informatie en sociale ontmoeting. Daarnaast is het belangrijk om de fysieke ruimte van de kernen zodanig in te richten dat deze toegankelijk is voor mensen met dementie. Dit kan onder andere worden bereikt door het plaatsen van duidelijke bewegwijzering en het verminderen van obstakels op trottoirs. In vier kernen zijn al “vergeet me niet routes” aangelegd, dit gaan we in alle kernen doen. Een omgeving die bevorderlijk is voor beweging heeft niet alleen een positief effect op het algemene welzijn van de inwoners, maar draagt ook bij aan een positieve gezondheid. Ten derde is het bevorderen van sociale inclusie van groot belang voor mensen met dementie en andere kwetsbare inwoners. Het is belangrijk om mogelijkheden te creëren waarbij zij kunnen deelnemen aan sociale activiteiten en deel uitmaken van de samenleving. Dit kan worden bereikt door het organiseren van evenementen en activiteiten die aansluiten bij hun interesses en capaciteiten. Daarnaast is bewustwording, training en educatie van de inwoners essentieel om begrip en kennis over dementie te vergroten. Tenslotte speelt technologie een belangrijke rol bij het creëren van dementievriendelijke kernen. Monitoringssystemen en slimme sloten kunnen bijvoorbeeld bijdragen aan de veiligheid van ouderen met dementie. Technologische ontwikkelingen zijn veelbelovend en zullen naar verwachting in de toekomst een grotere rol spelen bij het bevorderen van dementievriendelijke kernen.

Visie

- We richten de kernen zodanig in dat iedereen, ongeacht de kwetsbaarheid, er kan blijven wonen. We nemen maatregelen om de kernen veiliger te maken, zodat mensen met dementie er veilig en comfortabel kunnen wonen.
- We werken actief samen met zorgaanbieders om vpt-clusters te realiseren. We dragen bij aan het organiseren van zorg op maat, nabij het systeem van inwoners.

5.5 Aanwezigheid voorzieningen

Behoefte & urgentie

- Het behoud en de realisatie van voorzieningen zijn van groot belang, vooral voor kwetsbare doelgroepen die vaak afhankelijk zijn van lokale voorzieningen. Deze

voorzieningen dragen bij aan het behoud van leefbaarheid en sociale cohesie in de kernen. Bovendien stellen ze inwoners in staat om een actief en sociaal leven te leiden, waardoor iedereen kan blijven participeren in de samenleving binnen de kern.

- Daarnaast vergroten voorzieningen de zelfstandigheid, zoals winkels, buurtcentra, dagactiviteiten, sportverenigingen, kerken en andere ontmoetingsplekken waar ondersteuning geboden kan worden. Er is al een divers aanbod, waaronder de Huizen van de Waard, dorpskamers, Buuf, Groet & Ontmoet en open eettafels. Dit stelt kwetsbare inwoners in staat om langer in hun vertrouwde omgeving te blijven wonen. Vooral voor mensen met een licht verstandelijke beperking is nabije ondersteuning vaak cruciaal. Dorpen bieden een meer beschermende omgeving dan steden, wat gunstig kan zijn voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Hierin kunnen ook dorpshuizen in de kernen benut worden, zoals bijvoorbeeld gebeurt in Nieuw-Lekkerland, Giessenburg en Noordeloos.
- Er is behoefte aan een betere verbinding tussen wonen, zorg en ontmoeting. Met een groeiend aantal kwetsbare mensen dat in de toekomst thuis zal blijven wonen en een afnemend potentieel voor mantelzorg, neemt de urgentie van voldoende ontmoetings-voorzieningen, zinvolle dagbesteding en mogelijkheden om deel te nemen aan de samenleving toe. Deze factoren hebben een positieve invloed op het welzijn en dragen bij aan het bestrijden van eenzaamheid.

Ambitie

- **Voldoende voorzieningen in kernen**: onze ambitie is om voldoende voorzieningen te realiseren nabij woongebieden voor kwetsbare doelgroepen. Uit de analyse van het woonaanbod blijkt dat het probleem vaak niet ligt in de geschiktheid van de woningen, maar in het beperkte aanbod van voorzieningen en de bereikbaarheid ervan. Met name op het platteland zijn mensen vaak afhankelijk van eigen vervoer. Voldoende voorzieningen spelen ook een belangrijke rol in het bestrijden van eenzaamheid.
- **Actief en sociaal leven bevorderen**: door openbare ontmoetingsplekken te behouden en te realiseren die toegankelijk zijn voor iedereen, willen we sociaal contact en de sociale samenhang behouden en waar mogelijk bevorderen.

Actielijnen

- **Voldoende voorzieningen in kernen**: in de woonzorganalyse is inzichtelijk gemaakt hoeveel zorgbehoevende ouderen in de verschillende kernen wonen en welk aanbod op dit moment aanwezig is. Hierdoor kan de gemeente gericht onderzoeken waar voorzieningen gerealiseerd of behouden moeten worden. Voldoende voorzieningen gaan hand in hand met dementievriendelijk kernen. Ontmoetingsruimten zijn daarnaast van grote waarde.
- **Actief en sociaal leven bevorderen**: bij het realiseren van openbare ontmoetingsplekken wordt aandacht besteed aan de toegankelijkheid voor mensen met mobiliteitsbeperkingen.

Visie

- Het gemeentelijke beleid richt zich op het tegengaan van eenzaamheid. We brengen ontmoetingsplekken in kaart en identificeren de behoeften op specifieke locaties. Het hoofddoel is om de beschikbare faciliteiten in de kernen optimaal te benutten, zowel door een betere benutting van bestaande locaties zoals dorpshuizen, als door het betrekken van andere locaties zoals zorginstellingen, sportverenigingen enzovoort. Er wordt specifiek gestuurd op het behoud van voorzieningen in kleinere kernen. Het uiteindelijke doel is om ontmoetingsplekken breed toegankelijk en aantrekkelijk te maken voor alle inwoners, om zo de verbinding tussen wonen, zorg en sociale interactie te bevorderen.

5.6 Respijtzorg & logeren

Behoefte & urgentie

- Respijtzorg omvat de tijdelijke overdracht van zorgverant-woordelijkheid aan een ander persoon wanneer de mantelzorger deze niet kan bieden of even rust nodig heeft. Vervangende zorg kan bijvoorbeeld bestaan uit dagopvang, logeeropvang en deeltijdverblijf, met als doel de mantelzorger te ontlasten.
- Gegeven de toekomstige verschuiving naar meer zorgverlening in de thuissituatie, zal de druk op mantelzorgers toenemen. Door af en toe ondersteuning of respijtzorg te ontvangen, kunnen mantelzorgers het langer volhouden, waardoor de zorgbehoevende langer thuis kan blijven wonen. Uit onderzoek blijkt dat de bekendheid van respijtzorg vaak nog beperkt is onder vrijwilligers en mantelzorgers (Rapport 'aanjager respijtzorg'). We hebben al verschillende initiatieven en maatregelen genomen op het gebied van mantelzorgondersteuning en signalering, dit blijft een focuspunt met het oog op de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg.
- Deeltijdverblijf biedt de mogelijkheid voor een zorgbehoevende om één of meerderde dagen te verblijven in een zorginstelling. Deeltijdverblijf stelt mensen in staat om langer thuis te blijven wonen, terwijl de mantelzorger de zorg kan blijven verlenen.

Ambitie

- **Bekendheid en beschikbaarheid respijt- en logeerzorg**: uit de woonzorganalyse blijkt dat het potentieel van mantelzorgers de komende jaren aanzienlijk zal afnemen in Molenlanden.
  Dit wordt berekend door het aantal mensen in de leeftijdsklasse 50 tot 75 jaar te delen door aantal 85-plussers in de regio. De komende jaren daalt de ratio van 16,7 in 2021 tot 11,7 in 2030 en 5,5 in 2050. De ratio varieert daarnaast sterk per kern.
  Dit vergroot de druk op professionele zorgverleners.
  We streven ernaar om de bekendheid van respijtzorg te vergroten, evenals andere ondersteuningsmogelijkheden zoals huishoudelijke hulp en emotionele of materiële ondersteuning. Dit zal ervoor zorgen dat meer mensen hiervan gebruik gaan maken. Om aan deze behoefte te voldoen, is het essentieel dat er voldoende mogelijkheden voor respijt- en logeerzorg beschikbaar zijn.

Actielijnen

- Bekendheid en beschikbaarheid respijt- en logeerzorg: door informatieverspreiding kunnen deze vormen van deeltijdzorg bekender worden gemaakt. Dit kan worden bereikt door het verstrekken van informatie via diverse platforms. Daarnaast kan informatieverspreiding plaatsvinden door samenwerking met lokale organisaties, het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten en het delen van ervaringsverhalen. Als er een groeiende vraag naar deeltijdverblijf ontstaat, kunnen zorgaanbieders hierop inspelen.

Visie

- Het gemeentelijk beleid is gericht op het vergroten van de aandacht voor respijtzorg en logeren, omdat de gemeente het belang hiervan voor mantelzorgers erkent en wil zorgen dat zij de benodigde ondersteuning kunnen ontvangen wanneer dat nodig is.

5.7 Passende betaalbare woningen

Behoefte & urgentie

- Momenteel sluit het woningaanbod in de gemeente Molenlanden nog niet volledig aan op de woon- en/of ondersteuningsbehoefte van kwetsbare groepen. Passende en betaalbare woningen zijn dringend nodig voor deze doelgroep. Zij hebben vaak beperkte financiële middelen en hebben daardoor moeite om een geschikte woning te vinden. Zonder passende en betaalbare woningen kan het voor hen moeilijk zijn om een stabiel en veilig thuis te hebben, wat een grote invloed kan hebben op hun welzijn en gezondheid.
- Jongeren tussen de 18 en 28 jaar die uitstromen uit de intramurale jeugdhulp, ervaren vaak moeilijkheden bij het vinden van een passende en betaalbare woning. Het gebrek aan passende en betaalbare woningen belemmert de doorstroom van deze jongeren, zij stromen minder snel uit zorg.

Ambitie

- **Woningaanbod passend maken voor kwetsbare groepen:** het doel is om het aanbod van woningen geschikt te maken voor kwetsbare groepen, zodat het voldoet aan hun woon- en ondersteuningsbehoeften. We streven ernaar om voldoende passende en betaalbare woningen beschikbaar te maken voor deze groepen, zodat ze een stabiele en veilige woonplek kunnen vinden die hun welzijn en gezondheid ten goede komt.
- **Betaalbare huurwoningen voor jongeren die uitstromen uit jeugdhulp**: daarnaast willen we de beschikbaarheid van betaalbare huurwoningen vergroten voor jongeren die de jeugdhulp verlaten. Dit zal de doorstroom van jongeren in de intramurale jeugdhulp bevorderen.

Actielijnen

- **Woningaanbod passend maken voor kwetsbare groepen**: om ervoor te zorgen dat het woningaanbod aansluit bij de behoeften van kwetsbare groepen, is per doelgroep maakwerk nodig. Belangrijk is dat er gezorgd wordt voor veilige en comfortabele woningen. Daarnaast moet er goede toegang zijn tot hulpmiddelen (zoals rolstoelen), voorzieningen (zoals trapliften) en woningaanpassingen.
- **Betaalbare huurwoningen voor jongeren die uitstromen uit jeugdhulp**: het is belangrijk om betaalbare huurwoningen beschikbaar te stellen voor jongeren die jeugdhulp verlaten. Hierbij kan gedacht worden aan jongerenappartementen of omklapwoningen waar extramurale bescherming en ondersteuning geboden kan worden. Het is wenselijk om deze woningen samen met reguliere bewoning te realiseren, en niet als één geclusterde voorziening.

Visie

- De gemeente maakt samen met de woningcorporatie prestatieafspraken over aanpassingen aan woningen en het realiseren van woningen voor kwetsbare doelgroepen. Er wordt zorgvuldig besproken welke eisen er per doelgroep gelden voor de woningen.
- Gemeente, woningcorporatie en jeugdhulpaanbieders maken gezamenlijke afspraken om jongerenappartementen of omklap-woningen te realiseren. Het doel hiervan is om de doorstroom te bevorderen en jongeren te helpen bij het vinden van een stabiele en veilige woonplek.

5.8 Langer thuis

Behoefte & urgentie

- Het is dringend noodzakelijk om de zorg voor ouderen op een andere manier te organiseren. De ouderenzorg staat onder druk vanwege de groeiende zorgbehoefte en het tekort aan personeel. Minister Helder heeft in het programma WOZO benadrukt dat we anders moeten, willen en kunnen. De kern hiervan is, zelf als het kan, thuis als het kan, digitaal als het kan. Omdat de verpleeghuiscapaciteit is 'bevroren' zal er veel zorg thuis worden opgevangen. Ouderen zullen langer thuis blijven wonen.
- Langer thuis wonen heeft verschillende voordelen, zoals het behoud van zelfstandigheid en regie, waardoor oudere mensen een betere kwaliteit van leven ervaren. Thuis blijven wonen zorgt er ook voor dat ouderen in contact blijven met hun sociale netwerk. Daarnaast is het vaak kostenbesparend, omdat ouderen minder gebruik maken van formele zorg.
- Als gevolg van de sterke toename van het aantal ouderen zal de vraag naar levensloopbestendige woningen in de buurt van voorzieningen toenemen. Het wonen in een aangepaste woning is veiliger verminderd de kans op vallen, wat van preventief belang is.
- Er is momenteel weinig doorstroming van ouderen vanuit hun huidige eengezinswoning naar seniorenwoningen, ondanks de voordelen van deze woningen (o.a. nabijheid voorzieningen, sociale contacten, veiligheid, etc.). Redenen hiervoor zijn onder andere financiële beperkingen, een gebrek aan beschikbare woningen, emotionele binding met de huidige woning en gezondheidsproblemen die het verhuizen bemoeilijken. De woningcorporaties hebben daarom een doorstroombeleid opgezet, waarin de huur van de huidige woning bij verhuizen mag worden behouden. Een ander voorbeeld is het aanpassen van de inkomensgrenzen voor ouderen, zodat zij (meer) kans maken op een geschikte huurwoning.

Ambitie

- **Levensloopbestendige woningen realiseren**: we willen ons zo goed mogelijk voorbereiden op de groeiende groep oudere en kwetsbare inwoners in onze gemeente. We streven ernaar om voldoende passende woningen beschikbaar te hebben voor deze groep. Ons doel is om oudere inwoners in staat te stellen langer thuis te blijven wonen.
- **De doorstroming bevorderen**: het bevorderen van de doorstroming heeft als doel om ouderen een veilige omgeving te bieden om in te wonen naarmate ze ouder worden. Dit heeft ook een positieve invloed op de algemene doorstroming van woningen.

Actielijnen

- **Levensloopbestendige woningen realiseren**: om woningen te maken die geschikt zijn voor alle levensfasen, is samenwerking tussen de gemeente, zorgaanbieders, Bouwadviescommissie en woningcorporaties nodig. Alle partijen moeten flexibel zijn. We maken afspraken en verdelen verantwoordelijkheden om ervoor te zorgen dat inwoners langer thuis kunnen blijven wonen. We kunnen levensloopbestendige woningen realiseren door nieuwbouw, maar ook door aanpassingen te doen aan bestaande woningen. Een goed voorbeeld is het convenant Wmo-aanpassingen wat is gesloten tussen corporaties en de gemeente en vanaf 1 juli 2023 geldt. Dit beperkt zich niet alleen tot huurwoningen maar ook voor het levensloopbestendig maken van koopwoningen. In de uitvoeringsagenda zal hieraan aandacht worden besteed.

- **De doorstroming bevorderen**: door actief informatie te verstrekken kan de doorstroming worden gestimuleerd. Dit helpt mensen bewust te worden van het bestaan van, en de voordelen van, levensloop-bestendige woningen. Bij het voorbereiden van ouderen op het ouder worden, kan ook aandacht worden besteed aan het tijdig verhuizen naar een geschikte woning in een geschikte woonomgeving. Het huidige doorstroombeleid van de corporaties kan hierbij worden gebruikt.
- In de nieuwe Omgevingsvisie en in het omgevingsplan worden regels opgenomen voor het levensloopbestendig en toegankelijk bouwen.

Visie

- De gemeente heeft hetzelfde perspectief op ‘een ouder wordende samenleving’ zoals beschreven in het programma WOZO. We moeten deze uitdagingen gezamenlijk aanpakken. Samen met de woningcorporaties streven we ernaar om levensloopbestendige woningen of andere geschikte woonvormen voor mensen met een verminderd lichamelijk functioneren te bouwen. Deze woningen zullen zich bevinden in de dorpskernen, dichtbij de voorzieningen.
- De gemeente blijft het beleid van doorstroming handhaven. Dit beleid zorgt ervoor dat bewoners hun lage huurprijs kunnen behouden wanneer ze verhuizen naar een nieuw appartement, zolang ze onder een bepaalde inkomensgrens vallen. Dit beleid stimuleert de doorstroming van huurwoningen naar geschikte appartementen voor ouderen en zoeken naar creatieve oplossingen.

5.9 Omzien naar elkaar

Behoefte & urgentie

- Er is een toenemende trend van individualisme, wat resulteert in minder zorg voor onze naasten. In Molenlanden is er echter een sterke gemeenschapszin waarin inwoners naar elkaar omkijken en voor elkaar zorgen. Dit is een waardevolle eigenschap die we moeten blijven koesteren. Vanwege de groeiende zorgkloof neemt de druk op formele zorg toe. Dit kan ertoe leiden dat zorgbehoevenden op een andere manier zorg ontvangen dan we gewend zijn. Om onze kwetsbare inwoners extra ondersteuning te bieden, is informele zorg en ondersteuning van onschatbare waarde. Door goed naar elkaar om te zien kunnen mensen langer thuis blijven wonen en behouden ze meer autonomie over hun eigen leven. Het bevorderen van informele zorg en ondersteuning is cruciaal om dit doel te bereiken.

Ambitie

- **‘Omzien naar elkaar’ behouden en stimuleren**: onze ambitie is om het principe van "zorgen voor elkaar" te behouden en te bevorderen in de gemeente. Het ‘omzien naar elkaar’ speelt hierbij een cruciale rol, omdat het helpt bij het behouden van sociale contacten en ondersteunende netwerken, en het tegengaan van eenzaamheid. We streven ernaar om informele zorg te combineren met tijdige inschakeling van formele zorg wanneer de behoeften of omstandigheden van de zorgbehoevende zodanig zijn dat informele zorg niet langer toereikend of verantwoord is. Door het bevorderen van het ‘omzien naar elkaar’ creëren we een omgeving waarin mensen op elkaar kunnen rekenen en waarin professionele zorg op het juiste moment wordt ingezet, met als resultaat een betere zorg en ondersteuning voor onze inwoners.

Actielijnen

- **‘Omzien naar elkaar’ behouden en stimuleren**: het stimuleren van ‘het omzien naar elkaar kan op verschillende manieren. Een belangrijke factor is het versterken van de saamhorigheid en onderlinge banden tussen inwoners. Dit kan worden bereikt door het organiseren van gemeenschappelijke activiteiten, zoals buurt-barbecues of gezamenlijke wandelingen. Het aanbieden van voorzieningen in de kernen draagt ook bij aan het creëren van betrokkenheid. Bovendien kunnen inwoners actief betrokken worden bij het opzetten van buurtprojecten, waardoor de onderlinge relaties versterkt worden en een gevoel van verantwoordelijkheid voor de woonomgeving ontstaat. Er bestaat al een aantal voorbeelden, zoals dorpsraden, verbinders, netwerkbijeenkomsten en initiatievenpot. Dit soort initiatieven kunnen verder versterkt worden. Een goede communicatie tussen kerken, sociale teams, informele zorg en formele zorg is essentieel om crisissituaties te voorkomen. Door samen te werken en informatie uit te wisselen kunnen zorgbehoeften eerder worden gesignaleerd en kan er proactief worden gehandeld. Op die manier kan het ‘omzien naar elkaar’ optimaal functioneren en zorg op maat worden geboden aan degenen die het nodig hebben.

Visie

- Het beleid van de gemeente Molenlanden is gericht op het behoud en waar mogelijk de verbetering van het ‘omzien naar elkaar’, vooral gezien het groeiende aantal ouderen dat ervoor kiest om thuis te blijven wonen. Deze ouderen zijn deels afhankelijk van hun sociale netwerk en de ondersteuning die zij vanuit hun omgeving ontvangen. We erkennen het belang van het ‘omzien naar elkaar’ zullen de komende jaren extra aandacht besteden aan dit aspect, om ervoor te zorgen dat ouderen in staat zijn om zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving te blijven wonen en te kunnen rekenen op de nodige ondersteuning vanuit hun netwerk.

5.10 Woonvormen

Behoefte & urgentie

- Molenlanden heeft een lage bevolkingsdichtheid en is weinig-stedelijk. Hierdoor is het soms uitdagend om zorg nabij het systeem te organiseren. Het combineren van verschillende doelgroepen biedt mogelijkheden voor het realiseren van woonvormen in kleinere kernen.
- Doelgroepen kunnen in de toekomst veel meer gemixt worden in gespikkelde woonvormen. Hier kunnen inwoners met en zonder zorgbehoefte samenwonen. Daarnaast kunnen inwoners met verschillende zorgbehoeften samenwonen. Het is belangrijk om zorgvuldige afwegingen te maken over welke groepen wel en niet bij elkaar kunnen en willen wonen. Gespikkelde woonvormen zijn namelijk niet geschikt voor alle doelgroepen. In de juiste samenstelling kunnen de verschillende doelgroepen elkaar ondersteunen of op een bepaalde manier van dienst zijn. Zo kan gespikkeld wonen goed gedrag van jongeren stimuleren, door het stimuleren van burgerschap.

Ambitie

- **Realisatie gespikkelde woonvormen**: door de landelijke omgeving is het aantrekkelijk om meer te spikkelen, zowel in bestaande gebouwen als in nieuwbouw. Veel van de betrokken partijen zijn enthousiast over deze woonvorm, mede doordat verschillende groepen elkaar kunnen helpen en ondersteunen. Dit heeft een positief effect op zingeving en de maatschappelijke betrokkenheid.

- **Meer variatie in woonvormen**: in de toekomst wil de gemeente meer variatie brengen in woonvormen, zodat inwoners kunnen kiezen voor een woonvorm die bij hen past. We kijken hiervoor naar succesvol gerealiseerde woonvormen gecombineerd met de opgave uit de woonzorganalyse en de ambities van de zorgaanbieders.
- **Nul uithuisplaatsingen:** voor kwetsbare jongeren streven we naar het voorkomen van uithuisplaatsingen, daarnaast streven we ernaar om zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij hun eigen thuisomgeving te organiseren. De regionale werkafspraken preventie huisuitzetting 2022-2025 zijn ter ondersteuning hieraan.

Actielijnen

- **Realisatie gespikkelde woonvormen**: bij het initiëren en realiseren van gespikkelde woonvormen zijn veel partijen betrokken. Dit betreft bijvoorbeeld de gemeente, woningcorporaties, toekomstige bewoners en zorgorganisaties. Daarnaast is het belangrijk om bewoners te laten participeren, samenwerking tussen de verschillende partijen te realiseren en de financiële haalbaarheid scherp te hebben.
- **Meer variatie in woonvormen**: hiervoor is onderzoek naar goed functionerende woonvormen en initiatieven nodig. Daarnaast moet actueel onderzoek naar de behoeften van de doelgroep worden gedaan, alsmede de opgave vanuit de woonzorganalyse. Creativiteit, flexibiliteit en goede samenwerking en communicatie bevorderen het ontwikkeling van een gevarieerde woonvormen.
- **Nul uithuisplaatsingen**: de actielijnen voor het voorkomen van uithuisplaatsingen zijn verwerkt in het document ‘Onze kinderen nabij’ van de gemeente Molenlanden en de regionale werkafspraken preventie huisuitzetting 2022-2025.

Visie

- De gemeente streeft ernaar een breed gedragen besluit te nemen als het om woon- en zorginitiatieven gaat. We houden rekening met alle belangen en zorgen dat het binnen het budgettaire kader past. Daarnaast raadplegen wij ook het zorgkantoor. Want naast de gemeente moet ook het zorgkantoor goedkeuring geven aan uitbreiding van capaciteit. Het zorgkantoor heeft actueel inzicht in de huidige capaciteit en zorgvraagontwikkeling. Uit het gesprek is gebleken dat samenwerking gewenst is om de zorg optimaal te organiseren.
  Daarmee zorgen we ervoor dat we niet aanbodgericht acteren, maar reageren we op de actuele behoeften van onze inwoners. We nemen de visie van het zorgkantoor mee in onze overwegingen.
- We streven ernaar om zorg en ondersteuning zoveel mogelijk extramuraal te organiseren. We moedigen “gespikkeld wonen” aan. Dit betekent dat wonen met zorg wordt geïntegreerd in de kernen, waarbij mensen met en zonder zorgbehoefte samen kunnen wonen.

6. Overige doelgroepen

In het programma ‘een Thuis voor iedereen’, een programma onder de Nationale Woon- en bouwagenda, is aandacht gevraagd in de Woonzorgvisie voor meer doelgroepen. Deze doelgroepen zijn oorspronkelijk niet meegenomen in de Woonzorganalyse, maar zijn in andere trajecten al wel verder uitgediept. We volstaan in dit hoofdstuk daarom met verwijzing naar deze trajecten / beleidslijnen.

6. 1 Aanpak huisvesting kwetsbare groepen (HKG)

Behoefte & urgentie

- We nemen deel aan de agenda huisvesting kwetsbare groepen (HKG) in regionaal verband. Daarin stemmen we regionaal af welke voorzieningen door de specifieke gemeenten moeten worden opgezet voor de doelgroepen. Van 2021 – 2023 betreft dat voor de gemeente Molenlanden:
  - Kamertraining jongeren: 15 plaatsen
  - Tussenvoorziening: 3 plaatsen
  - Beschermd wonen: 3 plaatsen
  - Housing First / contingentregeling: 7 plaatsen
  - Skaeve Huse: 4 plaatsen

Ambitie

We hebben de ambitie om aan de lokale behoefte te voldoen en extra mee te helpen aan de regionale behoefte. Ons aanbod zal daarom altijd meer zijn dan lokaal vraaggericht. Vanuit deze gedachte brengen we het bod uit aan de centrumgemeente Dordrecht. Het bod omvat het aantal voorzieningen wat we voor de af te spreken periode als gemeente zullen gaan opzetten.

Actielijnen

- **Participeren in regionale afspraken**: we committeren ons aan de regionale afspraken rondom het thema HKG. We brengen een bod uit dat qua aantal altijd zal liggen boven de lokale behoefte.
- **Vernieuwend**: we denken mee in innovatieve manieren om in de behoefte te voorzien. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het betrekken van particuliere initiatiefnemers.

Visie

Doordat binnen onze gemeente de afgelopen jaren niet veel is geïnvesteerd op voorzieningen voor kwetsbare groepen, zullen wij de komende periode meer inzet plegen dan nodig volgens onze lokale behoefte.

6. 2 Statushouders

Behoefte & urgentie

Er is een stijgende taakstelling voor gemeenten voor het huisvesten van statushouders (immigranten die verblijfsstatus hebben verkregen). De taakstelling voor 2023 is het huisvesten van 123 statushouders. De verwachting is dat de komende jaren dit aantal toe zal nemen. Alle statushouders worden op dit moment gehuisvest in woningen van de corporaties. De druk op de sociale huursector neemt hierdoor toe.

Ambitie

We hebben de ambitie om bijzondere woonvormen, particuliere woningen / initiatieven en doorstroomwoningen te benutten voor het huisvesten van statushouders. Zodat de druk op de corporaties (tijdelijk) afneemt.

Actielijnen

Bijzondere woonvormen, particuliere woningen / initiatieven en doorstroomwoningen zoeken en onderzoeken op haalbaarheid om in te zetten voor het (tijdelijk) huisvesten van statushouders.

Visie

We willen voorop lopen in het benutten van bijzondere woonvormen en creatieve oplossingen voor het (tijdelijk) huisvesten van statushouders.

6. 3 Arbeidsmigranten

Behoefte & urgentie

Een arbeidsmigrant is te definiëren als iemand die van binnen en buiten Europa voor kortere of langere tijd in Nederland werkzaam of werkzoekende is. Het betreft dus alle uit eigen en een ander land komende, migrerende arbeidsmigrant, waarbij zij als leidend motief voor hun komst hebben: het verrichten van betaalde arbeid. Zij verrichten hun arbeid in uiteenlopende contractvormen (seizoenswerk, uitzendwerk, expats, grensoverschrijdende detachering, kennismigranten) en in tijdelijke en/of vaste dienstverbanden.

Voor het oplossen van de huisvestingsbehoefte mag de herkomst van een arbeidsmigrant geen rol spelen. Het aantal in Molenlanden woonachtige arbeidsmigranten kan niet (en waarschijnlijk nooit) met zekerheid vastgesteld worden. In de beleidsnotitie huisvesting (groepen) arbeidsmigranten Molenlanden November 2022 is een inschatting gemaakt van de behoefte. De notitie en eventuele in de toekomst gewijzigde versies van deze notitie maken onderdeel uit van deze Woonzorgvisie.

Ambitie

Shortstay wonen vindt niet plaats in woningen in de kernen. We stimuleren dat er een centrale huisvestingslocatie komt voor arbeidsmigranten.

Actielijnen

Onder voorwaarden staan we toe dat een centrale locatie ook op of aan de randen van bedrijventerreinen komt.

Visie

Huisvesting van arbeidsmigranten zoveel mogelijk realiseren op centrale locaties, zodat zicht blijft op de (leef)omstandigheden van de arbeidsmigranten.

6. 4 Woonwagenbewoners

Behoefte & urgentie

De behoefte en urgentie voor het realiseren van standplaatsen en woonwagens voor de huidige woonwagenbewoners of de woonwagenbewoners die binding hebben met onze gemeente, wordt continu gemonitord. Er vindt nu een uitbreiding plaats met 6 standplaatsen en woonwagens op de huidige woonwagenlocatie Arkel.

Ambitie

Wij hebben de ambitie om aan de behoefte van woonwagenbewoners die binding hebben met onze gemeente te voldoen, mits dit binnen de ruimtelijke kaders en beheersbaarheid past.

Actielijnen

Uitbreiden en realiseren van 6 extra standplaatsen en woonwagens op korte termijn op de huidige locatie in Arkel.

Visie

Participatie met de woonwagenbewoners om een nieuw Woonwagenbeleid op te stellen wat onder andere ingaat op de toewijzing van woonwagens en standplaatsen binnen de gemeente.

7. Tot slot

Deze woonzorgvisie is het resultaat van uitvoerig onderzoek met diepgaande analyses en waardevolle bijdragen van woonzorgpartijen. In dit document hebben we de uitdagingen binnen het woon- en zorgdomein helder in beeld gebracht. Daarnaast hebben we gekeken naar de behoeften van verschillende partijen. Op basis van de behoeften, opgaven en landelijk- en regionaal beleid hebben we een kader geschetst dat zorg, welzijn en huisvesting met elkaar verbindt.

Gedurende het ontwikkelproces van deze visie hebben we nauw samengewerkt met diverse belanghebbenden. We zijn in gesprek gegaan met zorgprofessionals, woningcorporaties en andere betrokken partijen. Dankzij deze samenwerking hebben we waardevolle inzichten verzameld en een breed draagvlak gecreëerd voor de uitvoering van onze woonzorgvisie.

Als gemeente Molenlanden streven we ernaar om een woonomgeving te creëren waarin al onze inwoners, ongeacht hun leeftijd of gezondheidstoestand, zich veilig en comfortabel voelen. We willen zorg en ondersteuning toegankelijk maken voor iedereen die het nodig heeft. We zijn trots op wat we tot nu toe hebben bereikt en blijven ons ontwikkelen om klaar te zijn voor de toekomst. Met deze woonzorgvisie hebben we een stevige basis gelegd voor een toekomstgericht woonzorgbeleid dat rekening houdt met de diverse uitdagingen en behoeften van onze gemeenschap. We hebben vastgesteld waar we nu staan en welke stappen we moeten nemen om onze visie te realiseren.

Uiteraard zijn we ons ervan bewust dat de implementatie van deze visie een uitdagende taak zal zijn. Er zullen nog vele obstakels op ons pad komen. Dit vraagt doorzettingsvermogen en flexibiliteit. We zijn ervan overtuigd dat we, met de betrokkenheid en inzet van iedereen, in staat zijn om deze uitdagingen te overwinnen en onze woonzorgvisie te verwezenlijken.

We willen oprechte dank uitspreken aan iedereen die heeft bijgedragen aan het tot stand komen van deze rapportage en de woonzorgvisie. Uw input en betrokkenheid hebben ons geholpen om een solide basis te leggen voor de toekomst van onze gemeente. Als gemeente kijken we uit naar de volgende fase van dit proces, waarin we onze visie omzetten in concrete acties en resultaten in samenwerking met de vele partners in Molenlanden. Laten we vastberaden en veerkrachtig blijven, met onze hechte gemeenschap als onze drijfveer, waarin we naar elkaar blijven omkijken.

Dank u wel.